Aanpak seksuele straatintimidatie

Foto Maarten Duijvestijn

Gemeente Rotterdam

Voorwoord

De straat is van iedereen. Daarom is er geen plaats voor seksuele intimidatie. Iedereen moet zich veilig voelen in Rotterdam. Seksuele straatintimidatie is geen ‘probleem’ van alleen vrouwen of partners van hetzelfde geslacht, maar het gaat ons allemaal aan. Rotterdam moet voor iedereen relaxed zijn.

De gemeente Rotterdam is al lang bewust bezig met deze problematiek. Helaas laat onderzoek zien dat de cijfers in al die jaren nagenoeg gelijk zijn gebleven. Als gemeente proberen we seksueel intimiderend gedrag op straat strafbaar te maken door het op de landelijke agenda te zetten. We zien ook dat steeds meer gemeenten in actie komen. Dat is goed nieuws. Maar ondertussen gaan wij door met onze aanpak, want het moet echt beter.

Twee zaken krijgen extra aandacht. Ten eerste geven we, naast meisjes en vrouwen, aandacht aan een andere doelgroep die helaas ook vaak het slachtoffer is van seksuele straatintimidatie: de LHBTI+ doelgroep. Ten tweede gaan we inzetten op preventie. Want jongens en mannen kunnen ook juist een positieve rol spelen bij het realiseren van gendergelijkheid.

Naast preventie zetten we in op het vergroten van de meldingsbereidheid. Daarom geven we veel aandacht aan de StopApp en aan slachtofferhulp: we willen beter laten zien wat er allemaal gebeurt na een melding. De meldingen geven ons zicht op waar en wanneer we handhavers in moeten zetten. Tot slot laten we niet alleen aan professionals zien wat zij kunnen doen om seksuele straatintimidatie tegen te gaan, maar ook bijvoorbeeld aan jongeren en hun ouders en/of verzorgers. Want iedereen moet zich bewust zijn dat er voor seksuele straatintimidatie geen plek is in Rotterdam.

Bert Wijbenga
Wethouder Handhaving, buitenruimte, integratie en samenleven

Inleiding

De belangrijkste wijzigingen op een rij:

- **De inzet op preventief vlak wordt geïntensiveerd en geborgd in de nieuwe pijler 'Preventie'.**
- **We dragen een sociale norm uit en spreken alle Rotterdammers aan op hun rol in het uitdragen van deze norm.**
- **We betrekken nadrukkelijk mannen en jongens bij de aanpak.**
- **We komen in contact met slachtoffers en kunnen daardoor gericht inspelen op hun behoeftes.**
- **We zetten in op een forse toename van het aantal meldingen in de StopApp.**

In 2017 heeft de gemeente Rotterdam haar aanpak seksuele straatintimidatie gelanceerd. Met deze aanpak zetten we ons in tegen de overlast van seksuele straatintimidatie tegen vrouwen en LHBTI+ personen en wordt bewustwording bij zowel slachtoffers, plegers als omstanders over dit fenomeen vergroot. In de afgelopen jaren is op verschillende manieren aan deze aanpak gewerkt, waarbij de vier pijlers strafbaarstelling, slachtoffers, aanpak op straat en campagne gezamenlijk een integrale aanpak vormden.

Sinds 2017 is er veel gebeurd op het gebied van seksuele (straat)intimidatie. Bewustwording in de samenleving over dit probleem is vergroot, waarbij ook de #metoo-beweging een grote rol heeft gespeeld. Als gemeente hebben we de StopApp gelanceerd, waar sindsdien duizenden meldingen zijn binnengekomen van slachtoffers die werden nageroepen, nagefloten, uitgescholden, in hun billen geknepen, achtervolgd of op een andere manier lastiggevallen. Deze meldingen hebben inzichtelijk gemaakt dat seksuele straatintimidatie vele gedaanten kent en dat de aanpak hiervan een proces van de lange adem is, waarbij een integrale aanpak cruciaal is.
We zijn tot voortschrijdende inzichten gekomen, bijvoorbeeld over de doelgroep van de aanpak. Waar deze zich in eerste instantie alleen op vrouwen richtte, zagen we al snel in dat er nog een andere grote doelgroep is die veelvuldig slachtoffer is van seksuele straatintimidatie: de LHBTI+ doelgroep. De wens om de aanpak van seksuele straatintimidatie te verbreden is opgenomen in het actieprogramma *Relax. Dit is Rotterdam*, en voor het eerst zichtbaar gemaakt in de publiekscampagne van maart 2020. Op sommige onderdelen van de aanpak moesten we gas terugnemen. Het APV-artikel, dat in 2018 in werking trad, werd eind 2019 door het gerechtshof niet rechtsgeldig verklaard. Dit was een tegenvaller voor van het repressieve deel van onze aanpak, maar dwong ons ook opnieuw te kijken naar de aanpak in zijn geheel. Daarnaast maken we ons bij de minister van Justitie en Veiligheid hard voor een spoedige inwerkingtreding van het wetsartikel waarmee hij seksuele straatintimidatie strafbaar stelt.

Om ook de komende jaren een effectieve aanpak van seksuele straatintimidatie te voeren, is de oorspronkelijke aanpak doorontwikkeld. Deze vernieuwde aanpak van seksuele straatintimidatie is tot stand gekomen op basis van de resultaten van de in 2020 uitgevoerde beleidsevaluatie, de uitkomsten van het onderzoek van de Erasmus Universiteit naar seksuele straatintimidatie onder Rotterdamse vrouwen uit 2021 en gesprekken met partners uit de stad en slachtoffers van straatintimidatie.

Straatintimidatie is een fenomeen dat moeilijk af te bakenen is. Veel verschijningsvormen als staren, fluiten, sissen en roepen, worden door sommige personen als intimiderend ervaren terwijl anderen hier niet (meer) van op- of omkijken. In dit plan van aanpak hanteren wij de volgende definitie: "Seksuele uitlatingen of gedragingen in de openbare ruimte die beledigend, kwetsend, dreigend of belemmerend zijn en het gevoel van veiligheid en vrijheid negatief beïnvloeden."

Foto Vera Bos

Het probleem

Uit het vervolgonderzoek van de EUR blijkt dat in 2020, vergeleken met het onderzoek uit 2016, een even groot aandeel van 84 procent van de vrouwen te maken heeft gehad met seksueel getint gedrag. Ook is gevraagd naar incidenten die voldoen aan de volgende definitie van seksuele straatintimidatie: *seksuele uitlatingen of gedragingen van mannen of jongens op straat waarmee zij u irriteren, tot last zijn, kwetsen, beledigen, bedreigen, of beperken in uw gevoel van persoonlijke vrijheid.* Gedrag dat voldoet aan deze definitie werd in het afgelopen jaar door 47% van de respondenten meegemaakt. Ook dit percentage is vrijwel gelijk aan dat uit 2016.
Het is opvallend dat deze cijfers juist in een jaar dat gedomineerd werd door een beperkte bewegingsvrijheid in verband met de covid-maatregelen, onverminderd hoog blijven. Dit geeft aan hoe hardnekkig het probleem is en hoe belangrijk het is dat onze aanpak onverminderd wordt voortgezet.

Hoe erg ik ook van lopen houd, ik kies er vaak toch voor om uit veiligheid de fiets te pakken

Het onderzoek van de EUR laat zien dat bewustwording onder vrouwen over het probleem is toegenomen, iets wat zij ook in hun sociale omgeving terugzien. Het handelingsperspectief van de bevraagde vrouwen lijkt niet te zijn vergroot: vrouwen tonen vaker dan in 2016 ontwijkend gedrag, zowel preventie ('s avonds niet meer over straat gaan) als tijdens het incident (interactie met plegers ontwijken). Waar de steun uit de eigen sociale omgeving is toegenomen, schoten omstanders op straat minder vaak te hulp als zij getuige waren van straatintimidatie.

Straatintimidatie van LHBTI+ personen

Het onderzoek van de EUR richtte zich in 2020, net als in 2016, op vrouwen zoals geregistreerd bij de Basisregistratie Personen (BRP). Hier is voor gekozen om onderlinge vergelijkingen zo goed mogelijk te kunnen maken. Dit betekent dat we LHBTI+ personen die niet als vrouw in de BRP zijn geregistreerd, niet konden meenemen in het onderzoek. Toch kunnen we wel iets zeggen over de ervaringen van LHBTI+ personen met (seksuele) straatintimidatie. In de enquête van de EUR is gekeken naar de samenhang tussen seksuele voorkeur en de kans om seksuele straatintimidatie te ervaren[1].
Hieruit blijkt dat vrouwen met een seksuele voorkeur van vrouwen of voor beide geslachten aanzienlijk meer seksuele straatintimidatie meemaken dan vrouwen die een seksuele voorkeur voor mannen hebben (cisgender vrouwen).

Ook uit een afstudeeronderzoek naar straatintimidatie van LHBTI+ personen[2] en een onderzoek van RADAR naar de veiligheidsbeleving van LHBTI+ personen in Rotterdam[3] komt naar voren dat zij, vooral als zichtbaar is dat zij LHBTI+ persoon zijn (bijvoorbeeld als ze met hun partner van hetzelfde geslacht over straat lopen), vaak last hebben van uiteenlopende vormen van straatintimidatie. Hoewel kwantitatieve data ontbreekt, zijn de signalen uit kwalitatieve onderzoeken en de verhalen die Rotterdamse LHBTI+ personen delen, voldoende om te concluderen dat ook deze Rotterdammers veel last hebben van (seksuele) straatintimidatie.

1 NB: het gaat hier om personen die in de BRP als vrouw geregistreerd zijn en in de enquête aangeven een seksuele voorkeur voor vrouwen of voor mannen en vrouwen te hebben. Dit is geen representatie van Rotterdamse LHBTI+ers.

2 Straatintimidatie naar LHBTI-ers in de gemeente Rotterdam. Een kwalitatieve studie naar ervaringen en gevolgen. W. Gerritsma, 2017, EUR.

3 Onzichtbaar is veilig. Onderzoek naar de veiligheidsbeleving van lhbt-personen in Rotterdam. RADAR, 2019.

Een probleem van ons allemaal

Straatintimidatie is niet een probleem van de slachtoffers, maar van de samenleving in haar volle breedte. Het initiatief voor het wegnemen van het onveiligheidsgevoel bij een grote groep Rotterdammers ligt niet bij deze Rotterdammers zelf, maar bij ons als samenleving. Dit is ook het uitgangspunt van de aanpak van seksuele straatintimidatie. Uit de evaluatie van de aanpak blijkt dat de integrale benadering van het probleem de kans van slagen van afzonderlijke activiteiten zoals een campagne of een meldpunt vergroot. Die integraliteit wordt doorgezet: niet alleen in de activiteiten zelf, maar ook in de mensen op wie we ons met deze activiteiten richten. In lijn met het actieprogramma Relax. Dit is Rotterdam, waarin de verantwoordelijkheid van mannen bij het realiseren van gendergelijkheid wordt benadrukt, betrekken we nadrukkelijk ook mannen en jongens bij onze aanpak. We zien hen als bondgenoten die kunnen bijdragen aan het tegengaan van seksuele straatintimidatie en spreken hen aan op hun verantwoordelijkheid en – indien nodig – ook op hun gedrag. Hiermee nemen we het advies van socioloog Mischa Dekker (UvA) over, die in zijn recente promotieonderzoek aangeeft dat seksuele straatintimidatie wel degelijk een mannenprobleem is en dat zij daar meer op aangesproken mogen worden[4].

Als lesbiennes hebben mijn vriendin en ik extra last van homofobisch getinte seksuele intimidatie

4 Zie 'Straatintimidatie is een mannenprobleem, daar mag je jongens op aanspreken' | Het Parool

Foto Arnoud Verhey

Foto Denis Guzzo

Ambitie en doel

Bij een nieuwe aanpak past een nieuwe ambitie, waarin de ontwikkelingen van de afgelopen periode doorklinken.

Samen met Rotterdammers blijven we ons inzetten voor een veilige openbare ruimte, waar iedereen ongehinderd over straat kan. We beginnen daarbij aan de voorkant, waar we de inzet op preventief vlak intensiveren. Deze inzet focust zich op weerbaarheid, voorlichting en dialoog. Naamsbekendheid, gebruiksvriendelijkheid en structureel gebruik van de StopApp worden blijvend vergroot. Slachtoffers worden ondersteund vanuit hun eigen behoefte en worden proactief betrokken bij de ontwikkeling, uitvoering en eventuele bijsturing van het plan van aanpak. Daarnaast betrekken we nadrukkelijk ook mannen en jongens bij de aanpak. In de aanpak op straat is de ambitie op korte termijn een manier te vinden om zichtbaar op dit onderwerp te blijven inzetten, bijvoorbeeld door meer preventieve inzet van de handhavers in nauwe samenwerking met het jongerenwerk. Uiteraard blijven we ons onverminderd inzetten voor een zo spoedig mogelijke inwerkingtreding van een wetsartikel dat seksuele straatintimidatie strafbaar stelt.

In Rotterdam streven we ernaar realistisch en ontspannen met elkaar en met verschillen om te gaan. Het spreekt voor zich dat in een ontspannen samenleving geen plaats is voor seksuele straatintimidatie. Het doel van de aanpak is daarom het voorkomen en aanpakken van de overlast van seksuele straatintimidatie en het vergroten van de bewustwording in de samenleving over dit probleem. Om ervoor te zorgen dat deze doelstelling wordt bereikt, is een mix van activiteiten en maatregelen nodig, onderverdeeld in vier pijlers:

- **Preventie**
- **Slachtoffers**
- **Aanpak op straat**
- **Communicatie**

Op basis van de uitkomsten van de beleidsevaluatie in 2020 en verschillende gesprekken met partners in de stad is gekozen voor een wijziging in deze pijlers ten opzichte van de vorige aanpak. Zo komt strafbaarstelling niet terug als aparte pijler, omdat de realisatie hiervan na de uitspraak van het Gerechtshof niet meer bij de gemeente, maar bij het Rijk ligt. Strafbaarstelling is onverminderd belangrijk als sluitstuk van de aanpak SSI, maar de taken die we op dat gebied zien worden opgepakt vanuit de pijler Aanpak op Straat.
Nieuw is de pijler Preventie, waarmee nadrukkelijker wordt ingezet op gedragsverandering en bewustwording. De pijler Slachtoffers blijft bestaan en de oude pijler Campagne heeft een nieuwe naam: Communicatie.

In de volgende paragrafen staat per pijler toegelicht wat we willen bereiken. Vooraf willen we benadrukken dat deze pijlers niet als losstaande elementen moeten worden gezien. Er is veel samenhang en soms zelfs overlap tussen de pijlers. In de uitvoering van de activiteiten wordt hier rekening mee gehouden: de integrale benadering die aan de voorkant is gebruikt bij het opstellen van dit plan van aanpak, wordt ook in de uitvoering gehanteerd.

Preventie

Wat willen we bereiken?

- **Maatschappijbrede bewustwording**
- **Mannen en jongens betrekken bij de oplossing**
- **Handelingsperspectief bieden aan omstanders**
- **Een inclusieve (her)inrichting van de openbare ruimte, waarin het veiligheidsgevoel van vrouwen en LHBTI+ personen is meegenomen**

Om te zorgen dat seksuele straatintimidatie uit het Rotterdamse straatbeeld verdwijnt, beginnen we aan de voorkant. Via voorlichting en dialoog wordt bewustwording over seksuele straatintimidatie vergroot. Naast activiteiten die zich specifiek op dit thema richten, sluiten we aan bij bestaande initiatieven over seksueel grensoverschrijdend gedrag en sociale omgangsnormen. Uit het onderzoek van de EUR komt naar voren dat de rol van omstanders bij SSI-incidenten niet of nauwelijks is verbeterd. We willen omstanders bewust maken van de rol die zij kunnen spelen om slachtoffers te helpen en hen daarin concreet handelingsperspectief bieden, waarbij uiteraard hun eigen veiligheid wordt meegenomen.
Om dit te bereiken wordt de term ‘omstanders’ verder geconcretiseerd. Iedereen kan omstander zijn, maar elke omstander heeft een eigen achtergrond waarop kan worden ingespeeld. Zo gaan we naast jongerenwerkers en handhavers ook andere beroepsgroepen betrekken: docenten, welzijnswerkers, private beveiligers en andere professionals kunnen in hun werk getuige zijn van seksuele straatintimidatie. We gaan hen daarvan bewustmaken en geven handelingsperspectief mee dat toegepast kan worden richting zowel pleger als slachtoffer.
Tot slot kan ook de inrichting van de openbare ruimte zodanig worden aangepast dat de sociale veiligheid wordt vergroot. In de afgelopen periode is op hotspots uit de StopApp gekeken naar mogelijkheden om de omgeving veiliger te maken, door bijvoorbeeld een lantaarnpaal te plaatsen of struiken te snoeien. We blijven alert op manieren waarop aanpassingen in de buitenruimte het veiligheidsgevoel van vrouwen en LHBTI+ personen kunnen vergroten. We betrekken hierbij data uit de StopApp, maar zoeken ook naar manieren om vrouwen en LHBTI+ personen te laten meedenken over herinrichtingsplannen, bijvoorbeeld via veiligheidsschouwen.

Omstanders kijken er niet meer van op of om en laten het gaan

Slachtoffers

Wat willen we bereiken?

- **Melden van SSI stimuleren, bekendheid meldpunt vergroten**
- **Handvatten bieden die aansluiten bij behoeften slachtoffers**
- **Oog voor verschillen in SSI tussen vrouwen en LHBTI+ personen, maar ook voor intersectionaliteit**

Uit de evaluatie en het onderzoek van de EUR blijkt dat het aantal meldingen in de StopApp door de jaren heen sterk is afgenomen. De resultaten van het onderzoek laten zien dat dit niet overeenkomt met de ervaring van vrouwen met straatintimidatie. Een laagdrempelig meldpunt blijft een belangrijk onderdeel van de aanpak SSI, waarbij we vooral zullen inzetten op blijvende bekendheid en duidelijke communicatie over wat er met meldingen wordt gedaan. Ook blijven we de StopApp technisch ontwikkelen, om de gebruiksvriendelijkheid hoog te houden en analyse van gegevens aan de achterkant te vereenvoudigen. Door de StopApp in alle communicatie over SSI mee te nemen, professionals hier actief op te wijzen en technische verbeteringen door te voeren, verwachten we dat het aantal gebruikers en daarmee ook het aantal meldingen zal toenemen. We gaan regelmatig in gesprek met slachtoffers van seksuele straatintimidatie, om een duidelijk beeld te krijgen bij hun behoefte. Op basis daarvan kunnen we activiteiten en maatregelen bieden waar slachtoffers ook echt mee geholpen zijn. Al tijdens de uitvoering van de eerdere aanpak seksuele straatintimidatie is gekozen voor een verbreding van de doelgroep naar LHBTI+ personen. Deze verbreding wordt in de nieuwe aanpak verder doorgevoerd.

Ik vermijd stille plekken en ’s avonds ga ik zelden de deur uit

We weten dat straatintimidatie jegens LHBTI+ personen andere vormen kan aannemen dan straatintimidatie jegens (heteroseksuele) vrouwen. We gaan hier beter op inspelen, zowel in ondersteuning van de slachtoffers als in de communicatie en preventie. Tegelijkertijd is er oog voor de intersectionaliteit tussen beide doelgroepen, en de effecten die dit kan hebben op de ervaringen met seksuele straatintimidatie. Te denken valt aan incidenten waarbij het ‘versieren’ van een vrouw kan omslaan in meer dreigende intimidatie wanneer de pleger erachter komt dat zij lesbisch, biseksueel of een trans vrouw is. We gaan in gesprek met LHBTI+ personen om een beeld te krijgen van de overlap en verschillen in hun behoeften ten opzichte van cisgender vrouwen.

Aanpak op Straat

Wat willen we bereiken?

- **Samenwerking met horeca**
- **Inzet van handhavers en jongerenwerkers**
- **We blijven ons inzetten voor zo spoedig mogelijke inwerkingtreding strafbaarstelling via formele wet**

We willen de Rotterdamse horeca en de horecastewards beter betrekken bij onze aanpak. Hoe we dit precies kunnen vormgeven wordt verder onderzocht en afgestemd met de Rotterdamse horeca, maar te denken valt bijvoorbeeld aan trainingen over het herkennen van en omgaan met seksuele straatintimidatie. We spreken horecaondernemers aan als er (structurele) signalen zijn van straatintimidatie vanaf terrassen, en roepen hun hulp in om straatintimidatie te stoppen en slachtoffers te wijzen op de StopApp.

Zo lang strafbaarstelling van straatintimidatie via formele wetgeving nog niet is gerealiseerd, zoeken we naar manieren om preventief aandacht te vragen voor het probleem. We trainen alle handhavers en bieden ook de Rotterdamse jongerenwerkers een training over dit onderwerp aan. We zetten preventieve acties op waarin jongerenwerkers en (jeugd)handhavers gezamenlijk optrekken om in gesprek te gaan met jongeren over dit onderwerp. Maar ook met volwassen plegers willen we het (preventieve) gesprek voeren. Hiertoe zoeken we samenwerking met de juiste partners in de wijk, zoals bijvoorbeeld het wijkteam.
Uiteraard blijven we ons inzetten voor een zo spoedig mogelijke inwerkingtreding van strafbaarstelling via formele wetgeving. We voeren hiertoe een lobby richting Kamerleden, onderhouden ambtelijk contact met de betrokken medewerkers van het ministerie en vragen aandacht voor dit onderwerp in relevante ambtelijke en bestuurlijke overleggen. Zodra deze strafbaarstelling is gerealiseerd, worden afspraken gemaakt met de partners uit de strafrechtketen over handhaving van dit artikel in de Rotterdamse openbare ruimte.

Nagefloten worden is niet leuk. En bij het negeren hiervan uitgescholden worden voor hoer is niet respectvol

Communicatie

Wat willen we bereiken?

- **Verandering van de sociale norm in Rotterdam ten aanzien van seksuele straatintimidatie**
- **Vergroten van het bewustzijn bij plegers dat hun gedrag naar vrouwen toe niet geaccepteerd wordt in Rotterdam**
- **Meer bekendheid voor de StopApp**

Verschillende Rotterdammers worden in hun leven met verschillende normen en waarden geconfronteerd. Wat voor de ene Rotterdammer heel fatsoenlijk en normaal gedrag is, hoeft dat voor de andere Rotterdammer niet te zijn en andersom. De gemeente Rotterdam classificeert bepaald gedrag van (met name) mannen naar vrouwen en LHBTI+ personen toe op straat als seksuele straatintimidatie en daarmee als onaanvaardbaar gedrag. Een aanpak om dit onaanvaardbare gedrag uit de stad te verbannen heeft alleen kans van slagen als de plegers in kwestie zich er ook bewust van zijn dat het gedrag onaanvaardbaar is. Van belang daarbij is de sociale norm dat de meerderheid van de Rotterdammers het onrechtvaardig vindt dat vrouwen en LHBTI+ personen op straat intimiderend bejegend worden. De sociale norm wordt ten slotte bepaald door het gedrag van ons allen. Een alledaags voorbeeld: er is geen wet die voorschrijft dat we voor de kassa in een rij gaan staan, maar we doen het wel en we spreken anderen erop aan als ze voordringen. Dit toont aan dat de kracht van de sociale norm kan worden gebruikt om mensen te verleiden bepaald gedrag te vertonen. De verwachting is dat het merendeel van de plegers zich anders zal gedragen als zij het idee hebben dat zij hiermee voldoen aan de door hun omgeving gestelde sociale norm.

Uit onderzoek is gebleken dat (heteroseksuele, cisgender) mannen minder gedragingen classificeren als seksuele straatintimidatie dan vrouwen. Dit verschil is wellicht te verklaren doordat (cisgender, heteroseksuele) mannen zelf geen seksuele straatintimidatie ervaren. Het is ten slotte zeer ongebruikelijk dat deze mannen 's avonds laat naar huis worden gevolgd en seksueel getinte opmerkingen maken. Zolang zij zich er niet bewust van zijn dat hun gedrag als intimiderend wordt ervaren zullen ze hun gedrag ook niet veranderen. Om een gedragsverandering te bewerkstelligen is het van belang dat deze mannen zich bewust worden van wat hun gedrag doet met hun slachtoffers. Omdat ingesleten gedrag altijd lastig te veranderen is, is het belangrijk in de aanpak veel focus te hebben op jongeren. Van belang is een generatie op te voeden die zich bewust is van het feit dat intimiderend gedrag naar vrouwen toe onacceptabel is. Wederom; er moet een kentering plaatsvinden ten aanzien van de sociale norm en inherent hieraan het bewustzijn.
Het is dus van primair belang dat 'De Rotterdammer' seksueel intimiderend gedrag op straat niet meer 'normaal' vindt en zich er bewust van wordt dat er iets moet veranderen. Verandering van de sociale norm en van gedrag vergen tijd. Continuïteit en herhaling in de communicatie is daarom cruciaal.

Naast bovenstaande communicatieve inzet op preventie is er ook altijd aandacht voor het creëren van een grotere bekendheid van de StopApp voor slachtoffers en/of omstanders.

Samenwerking, Innovatie en Monitoring

In dit plan van aanpak staan onze ambitie en de hoofdlijnen per pijler uitgeschreven. De samenhang tussen deze pijlers vraagt een goede samenwerking tussen de verschillende domeinen van de gemeente. Al vanaf de start van de aanpak seksuele straatintimidatie trekken de clusters Stadsbeheer, Maatschappelijke Ontwikkeling en de Directie Veiligheid gezamenlijk op. De aanpassingen die met de doorontwikkeling zijn gemaakt, betekenen dat we alert blijven op nieuwe invalshoeken en expertise van collega's uit andere afdelingen en teams. Het hardnekkige en ongrijpbare karakter van seksuele straatintimidatie vraagt om slimme en nieuwe manieren van samenwerken, aanpakken en voorkomen. We zijn dan ook bereid om *out of the box* te denken en te innoveren en we schuwen de ongebaande paden niet.
Binnen de strafrechtketen onderhouden we de banden met politie en OM op dit thema. Ook wordt onderzocht hoe andere betrokken partijen, met name in het uitgaansleven, betrokken kunnen worden. Hiermee wachten we niet tot strafbaarstelling via de wet gerealiseerd is. We zoeken nadrukkelijk ook voor die tijd verbinding, bijvoorbeeld via trainingen aan professionals. Ook binnen het onderwijs, de zorg en het jeugdwerk worden partners van de gemeente benaderd om op dit onderwerp mee te denken en mee te doen. De genoemde maatregelen en activiteiten geven een richting, maar zijn niet in steen gebeiteld. Er is volop ruimte voor nieuwe inzichten in (de aanpak van) seksuele straatintimidatie. We zijn alert op deze inzichten en passen onze plannen daar zo nodig op aan. Waar we tegen nieuwe vraagstukken aanlopen, zullen we nieuw onderzoek (laten) uitvoeren. Een eerste voorbeeld is het vergroten van (kwantitatieve) kennis over de ervaringen van LHBTI+ personen met (seksuele) straatintimidatie.

Ook zoeken we bekende en nieuwe netwerkpartners op om samenwerking en kennisuitwisseling aan te gaan. Een voorbeeld is de samenwerking met verschillende grote gemeenten uit het land in de consultatie van het wetsvoorstel seksuele misdrijven. Via het programma Veilige Steden van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap zetten we ons in voor het vergroten van het veiligheidsgevoel van vrouwen en meisjes in de openbare ruimte en het uitgaansleven. Omdat Rotterdam een van de eerste Nederlandse gemeenten met een aanpak SSI was, kijken we naast binnenlandse partners ook naar ervaringen van lokale overheden in het buitenland.

De campagne liet zien dat het niet normaal is. Je staat dan sterker in je schoenen wanneer het toch weer gebeurd.

Naast bekende en nieuwe netwerkpartners, blijven we ook actief samenwerken met de inwoners van Rotterdam. Een voorbeeld is het voornemen slachtoffers meer te betrekken bij onze aanpak. Door hun behoeften in beeld te krijgen, kunnen we gerichtere en passende maatregelen aanbieden.

Maar zoals aangegeven is seksuele straatintimidatie een probleem van ons allemaal. We zijn dan ook gezamenlijk aan zet om dit probleem te bestrijden. We doen een beroep op Rotterdammers om in te grijpen als ze getuige zijn van seksuele straatintimidatie, maar vragen daarnaast ook om feedback en vernieuwende ideeën die onze aanpak verder kunnen helpen.
Tussentijdse evaluaties en toetsing bij de verschillende doelgroepen leveren inzichten op waarmee tijdig kan worden bijgestuurd. We werken daarom met jaarplannen, waarin SMART doelstellingen worden opgenomen. Daarmee creëren we natuurlijke evaluatiemomenten en zorgen we voor een concretisering van de doelen uit de meerjarige aanpak.

Financiën

De aanpak van seksuele straatintimidatie vraagt een lange adem en is dan ook een meerjarige aanpak, waarvoor structurele middelen vereist zijn. De middelen voor 2021 en 2022 zijn reeds gereserveerd. In onderstaande tabel is te zien hoe deze middelen besteed zullen worden. Een verdere concretisering van de middelen wordt opgenomen in de respectievelijke jaarplannen, waarin de uitvoering van de aanpak verder gestalte krijgt. Over structurele financiering na 2022 zal het nieuwe college worden gevraagd een besluit te nemen.

Preventie	45.000
Slachtoffers	43.000
Aanpak op Straat	30.000
Communicatie	60.000
Innovatie, samenwerking en monitoring	6.000
Overig / onvoorzien	6.000
Totaal	200.000